

Српско археолошко друштво
Народни музеј Топлице

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLV СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Прокупље, 26. – 28. мај 2022. године

Програм, извештаји и апстракти

Прокупље 2022

Организациони одбор скупа

Драган Поповић, в.д. директора, Народни музеј Топлице
Сања Црнобрња Красић, Народни музеј Топлице
МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Београд
doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
др Миљана Радивојевић, UCL Institute of Archaeology, London UK
dr Mario Novak, Institut za antropologiju, Zagreb, Hrvatska
dr Tamas Hajdu, Department of Biological Anthropology, Institute of Biology, Faculty of Science Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary
др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд
Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац
др Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд
др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд
мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш
др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд
др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду
др Јелена Анђелковић Грашар, Археолошки институт, Београд
др Бојана Племић, Академија струковних студија, Београд
др Видан Димић, Археолошки институт, Београд
др Ана Ђуричић, Лабораторија за биоархеологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Ксенија Ђукић, Лабораторија за антропологију, Институт за анатомију, Медицински факултет, Универзитет у Београду

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Народни музеј Топлице, Прокупље

За издавача: Адам Црнобрња и Драган Поповић

Штампа: Colorgrafx, Beograd

Тираж: 125

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-19-9

Република Србија

XLV скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Програм XLIV годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	17
Извештај о финансијском пословању САД.....	22
Извештаји о раду секција САД.....	24
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	33
Записник са XLIV скупштине САД.....	36
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	39
Резимеи.....	47

мично истражено. Поред средњовјековног и постсредњовјековног слоја на локалитету се налазе и остаци римске виле рустике која је у већој мјери истражена.

Почетком изградње манастира Карановац 2021. године дошло је до потребе за заштитним археолошким истраживањима. Нова истраживања су обухватила јужни зид до сада неистраженог објекта III, као и гробове који су се налазили на истом простору. Археолошки је истражено 17 гробних цјелина од чега је девет чинила сахрана одрастлих особа, четири сахране дјетета и четири сахране беба. Објект III је датован у период касне антике на шта је указао његов однос са гробовима и налаз антонијана Гордијана III кованог између 241-243. године.

Владан Видосављевић, Музеј Рас, Нови Пазар
Угљеша Војводић, Археолошки институт, Београд

ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА У СЕВЕРНОМ ДЕЛУ ПОРТЕ ЦРКВЕ СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У НОВОМ ПАЗАРУ

На иницијативу Српске православне црквене општине за Рашку област у Новом Пазару, а по препоруци Републичког завода за заштиту споменика културе из Београда, Музеј „Рас“ у Новом Пазару спровео је три кампање заштитних археолошких истраживања у северном делу порте Петрове цркве током 2021. и 2022. године. Истраживања су вршена у сарадњи са Републичким заводом за заштиту споменика културе и Археолошким институтом из Београда. Ископавања је требало да претходе реализацији пројекта „Ревитализација северне грађевине-доградња над остацима трпезарије са изградњом анекса у комплексу Цркве Св. Апостола Петра и Павла.“ План поменуте грађевине је диктирао габарите откопне површине која је истражена. На западној страни су постојали остаци Северне грађевине која је 2020. године уклоњена, али је археолошки истражена, док су у источном делу одређене површине биле истражене током шездесетих година прошлог века и „архитектонским сондама.“ Готово цео истраживани простор се током владавине Османлија користио као гробље. Откривено је 99 гробова, а констатовано је пет хоризоната сахрањивања. Укопавањем гробних рака у великој мери је нарушена стратиграфска ситуација, али откривени објекти и покретан археолошки материјал, прелиминарно указују на то да се овај простор користио од 12. па све до 20. века, са одређеним индицијама

да би најстарији грађевински подухвати могли да се припишу преднемањићкој епохи. Највећи и најбоље сачуван је објекат 1/2021, који је делимично истражен у прошлом веку, и у тесној је вези са дрвеним објектом који је постојао на том простору. У оквиру објекта откривено је више јама које нису хронолошки истовремене. У југоисточном делу ископа реоткривени су остаци гвозденодобске кнежевске хумке настале на почетку 5. века пре Христа. Малобројност налаза керамичких посуда и другог покретног археолошког материјала сведочи да је простор био више пута почишћен док се није почео користити као гробље, интензивно од 16. века. Истичу се налази камене иконице са представом св. Николе на аверсу и св. Арханђела на реверсу, многобројни уломци камене пластике и надгробни споменици са текстом.

Угљеша Војводић, Археолошки институт, Београд
Владан Видосављевић, Музеј Раса, Нови Пазар

ДОСАДАШЊИ РЕЗУЛАТАТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА СРПСКИХ СРЕДЊОВЕКОВНИХ НЕКРОПОЛА У ОБЛАСТИ РАСА

Почетак истраживања српских средњовековних гробаља у области Раса везан је за архитектонска ископавања која су била обављана у оквиру манастирских комплекса и чији су резултати врло брзо указали на неопходност присуства археолога на терену. Недуго затим, током шездесетих и седамдесетих година 20. века, започета су истраживања средњовековних некропола које окружују црквене комплексе попут Петрове цркве и цркве Св. Петра и Павла у селу Попе, као и прва систематска археолошка ископавања насеобинских некропола у оквиру средњовековног Трговишта. Почетком осамдесетих година 20. века проучавање простора средњовековног Раса је интензивирано. Нажалост, и током тог периода средњовековна гробља су махом испитивана сондажно у оквиру истраживања остатака архитектуре, попут некрополе око цркве у Дежеву, или у оквиру заштитних истраживања на локалитетима Латинска црква и Напреље. Последња у низу обављана заштитна археолошка ископавања на локалитету Дубље, као и она у порти Петрове цркве, изнедрила су значајна открића али и упутила на нужност сумирања досадашњих резултата. Са једне стране увиђа се неопходност повезивања досадашњих проучавања историчара уметности који су своју истраживачку пажњу усмерили на проучавање одлика видљивих делова надгробних споменика